

**НАЦИОНАЛНА СПОРТНА АКАДЕМИЯ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ”
ЦЕНТЪР ЗА НАУЧНА И ПРИЛОЖНА ДЕЙНОСТ В СПОРТА**

РЕЦЕНЗИЯ

**на проф. Петър Александров Банков, доктор, на дисертационния труд
на Ведат Генч, докторант на самостоятелна форма на обучение при
Център за научна и приложна дейност в спорта на тема: „Развитие
на спорта и физическото възпитание в
Република Турция през 1923–1938 г. по времето на управлението на
Мустафа Кемал Ататюрк”,
за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”
по научната специалност „Теория и методика на физическото
възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната
физкултура)”
Професионално направление 7.6. „Спорт”**

Научен ръководител: доц. Лозан Митев, доктор

**1. Библиографски данни, образователна и професионална
квалификация на кандидата**

Ведат Генч е роден през 1957 г. в квартал Пашабахче – гр. Истанбул. Последователно завършва: основно образование в гр. Истанбул; средно образование в гр. Трабзон (1977 г.); полувисш педагогически институт по езикознание; висше образование (1991 г.) в Университет Анадолю (факултет – Турски език и литература); Гази Университет (1993 г.) в Анкара – специалност Организация и контрол на педагогическия процес; Мармарски университет – Институт по здравни науки (1994 г.); магистърска степен на образование в областта на организацията и управлението на физическото възпитание и спорта (1994 г.).

Професионалната трудова дейност на докторанта включва: учител по турска литература (1992 г.); в райони на Република Турция – учител, зам.-директор и инспектор в образователната система (1996 г.); преподавател в Педагогическия факултет към Мармарски университет – гр. Истанбул (от 1997 г.)

Всичко това ми дава основание да твърдя, че Ведат Генч се изгражда и утвърждава с добър образователен и професионално-преподавателски статус и авторитет в образователната система. Това

е предпоставка за положителна оценка на неговите възможности за разработка на дисертационния труд.

2. Актуалност, структура, съдържание и резултати на дисертационния труд

В Република Турция е налице процес на непрекъснати актуални проучвания и разкриване на нови приноси на Мустафа Кемал Ататюрк в управлението и развитието на отделните области (политически, икономически, социални) на турското общество. В тази връзка е представен дисертационен труд, който проучва и изследва по-цялостно проблемите, спецификата и тенденциите на развитието на спорта и физическото възпитание на Турската република до началото на Втората световна война (1923–1938 г.).

Дисертационният труд на Ведат Генч е разработен в четири глави. Включва: 1. Увод; 2. Предпоставки за развитие на спорта и физическото възпитание в Република Турция; 3. Развитие на спорта и физическото възпитание в Република Турция в периода 1923–1938 г.; 4. Изводи и препоръки.

Дисертационният труд е в обем от 178 стандартни машинописни страници, вкл.: библиография (литературни и документални източници – общо 204). От тях 16 на кирилица, 188 на турски език. Приложен е снимков материал, чрез който са отразени някои по-важни събития по темата на дисертационния труд (вкл. публична изява на Мустафа Ататюрк, който плува заедно с младежи на плажа Флорд (1936 г.); живите участници в Олимпийските игри в Париж (1924 г.); първите турски лекоатлетки; практикуване на крикет от ученички в Девическото педагогическо училище – в гр. Измир (1926–1927 г.), и др.

В продължение на повече от четири години под научното ръководство на доц. Лозан Митев, доктор, Ведат Генч осъществява голяма по обем проучвателна, събирателна и аналитична дейност по една значима тема, свързана с историята на физическото възпитание и спорта в Република Турция – в исторически, политически, социален, управленски, законодателен и ресурсен аспект.

Поставен е акцент върху влиянието и приноса на управлението на Мустафа Ататюрк върху развитието и управлението на спорта и физическото възпитание и в периода 1923–1938 г.

Цел на изследването: „Да се направи исторически преглед на развитието на физическото възпитание и спорта в Република Турция от 1923 до 1938 г. Да се изяснят мащабът и характерът на реформите, проведени от държавата в тази област. Да се изясни проблемът за влиянието на европейските културни модели за развитието на физическото възпитание и спорта и проблемът за същността на турския идентитет на телесната култура”.

Формулирани са в логическа последователност и взаимна връзка с целта шест научноизследователски задачи.

Докторантът обосновава значението на някои от елементите на реформата, известна като Кемализъм, за определяне същността, тенденциите, организацията и механизмите за извършване на промени в областта на спорта и физическото възпитание в Република Турция. Те са: равнопоставеност на двата пола в обществения живот; създаване на национална образователна система; засилване функциите на държавата в обществения живот.

От тази позиция Ведат Генч прави задълбочени и във взаимна връзка анализи на:

Първо. Предпоставките за развитие на спорта и физическото възпитание в Република Турция (социални условия и фактори); политическо и международно положение; социален статут, демографска и икономическа структура на турското общество; национална доктрина за развитие на Република Турция – Кемализъм; развитие на телесната култура в Османската империя до създаването на Турската република; създаване на: организационни структури на модерния спорт в края на XIX и началото на XX век; първи спортни граждански обединения.

Прави впечатление процесът на учредяването на спортните клубове преди Републиката (първият клуб – Истанбулският Голф клуб (1895 г.); Гимнастически клуб Татавла Хераклис (1886 г.) и др. Чрез анализ на 24 литературни и документални източника са представени данни за учредяването и функционирането на първите спортни организации в периода 1920–1923 г. (съюзи; лиги; комисии; комитети; Османската Олимпийска общност; и др.).

Второ. Анализи, които характеризират процесите на развитие на спорта и физическото възпитание в Република Турция през 1923–1938 г.

По същество тази част на дисертационния труд е основна от гледна точка на възприетата методология и концепция за научното изследване.

Отделено е приоритетно внимание на: правителствените програми, държавната политика и законодателство (вкл. в общините и селата) в управлението и развитието на спорта и физическото възпитание; взаимоотношенията между спортните организации и държавата; зараждането, устройството и дейността на Турската спортна организация; Законът за физическото възпитание в Република Турция (1938 г.); създаването на държавен орган за управление на спорта и физическото възпитание (Генерална дирекция за физическо възпитание); развитие на спортното движение в Турция (1923–1938 г.), вкл. участие на Турция в Олимпийските игри (1924–1936 г.); развитие на спортните федерации и движения в Турция до 1938 г. Един факт – с участие на англичаните е създаден през 1894 г. първият футболен клуб в гр. Измир.

В тази част на труда се откроява позицията на автора за: отношението на Мустафа Ататюрк към развитието на спорта и физическото възпитание; разпространението на англосаксонската култура в областта на игрите и състезанията; влиянието на Англия (семејства, преподаватели, моряци), Франция, Гърция и Америка за поставяне на началото в развитието на футбола, атлетиката и колоезденето, вкл. в учредяването на спортни клубове, федерации и сдружения. Впечатлява анализът на богатата фактология за разкриване на специфичните особености и тенденции в структурно-функционалното управление и развитие на спорта и физическото възпитание в Турция.

Трето. Анализирани са появата, развитието, структурата, функциите и ресурсното осигуряване на 24 вида спорт в Република Турция като процес със специфика от гледна точка на спортни постижения в състезания на национално и международно равнище. Обект на проучване са: регионалните структури на спорта; физическото възпитание и спорта в образователната система (програмиране в различните степени училища); подготовката на специалисти по физическо възпитание и спорт; финансовото и материално-техническото осигуряване (спортните съоръжения) за развитие на физическото възпитание и спорта.

По темата на дисертационния труд докторантът представя три публикации, в които са отразени: участието на Турция в Олимпийското движение 1896–1936 г.; ролята на държавата за осъществяване на реформите в областта на физическото възпитание и спорта при

управлението на Мустафа Ататюрк (1923–1938 г.); влиянието на някои страни върху развитието на спорта и физическото възпитание на Турция от края на XIX век до Втората световна война.

Авторефератът е в съответствие със структурата и съдържанието на дисертационния труд. Целесъобразно е при окончателното му представяне да бъде по-добре редакционно и технически оформен.

Направени са корекции, отстранени са по-голямата част от несъвършенствата в структурата и съдържанието на дисертационния труд, които бяха посочени на вътрешната му защита.

Усъвършенствани са изводите и препоръките на труда в съответствие с методологията, хипотезата, целите и задачите на осъщественото научно изследване.

Цялостният процес на проектиране и реализация на дисертационния труд потвърждава наличие на компетентност и добра научна подготовка на докторанта по една значима, с непреходно значение тема за изследване на развитието на спорта и физическото възпитание в Република Турция по време на управлението на Мустафа Кемал Ататюрк.

3. Приноси на дисертационния труд

1. Докторантът убедително доказва, че развитието на спорта и физическото възпитание в периода 1923–1938 г. е един от най-важните процеси от историята и културата в Турция. Налице в тази област е европеизация като част от общите процеси на преустройството на Турция, осъществени под ръководството и доктрината на Мустафа Ататюрк за възраждане на турската държава.

2. Анализирани са процесите на приложение на реформите в областта на спорта и физическото възпитание, които засягат областите: изграждане на съвременна стратегия, ценности и цели на спорта; приемане на специализирано законодателство; създаване на държавен управленски модел на ръководство на спорта; въвеждане на нови спортове и създаване на национална система за тяхното управление; подготовка на специалисти при отчитане на опита на някои европейски страни; учредяване на нови спортни организации и др.

3. Представени са нови знания с образователно значение за процесите на изграждане на системата за управление и развитие на спорта и физическото възпитание в Република Турция. Съвременната политика, устройство, ролята на държавата и обществените спортни организации,

законодателната и правнонормативната уредба на спорта и физическото възпитание в Република Турция като опит и традиции, постигането на впечатляващи социални резултати в голяма степен потвърждават стойността на дисертационния труд.

Заключение

Спазена е процедурата за подготовката на докторанта, разработката и представянето на дисертационния труд на Ведат Генч за публична защита. Тя е на основание и отговаря на изискванията на чл. 12, ал. 5 от Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ), във връзка с чл. 28, ал. 2 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, във връзка с чл. 46, ал. 2 от Наредбата за придобиване на образователната и научна степен „Доктор” на НСА „Васил Левски”.

**Имам достатъчно основание въз основа на гореизложеното да предложа с убеденост на членовете на научното жури да оценят качествата на дисертационния труд на тема „Развитие на спорта и физическото възпитание в Република Турция през 1923–1938 г. по време на управлението на Мустафа Кемал Ататюрк”. Да присъдят на Ведат Генч образователната и научна степен „Доктор” по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)”.
Професионално направление 7.6. „Спорт”.**

Рецензент:

10.07.2014 г.
София

/проф. Петър Александров Банков, доктор/